

رویدادهای عراق و نیروهای موثر در عراق

صدام حسین به دار آویخته شد

شنبه 9 دی 1385 - 30 دسامبر 2006

بی بی سی: صدام حسین، رهبر سابق عراق که تا زمان سرنگونی توسط نیروهای تحت رهبری آمریکا حدود یک ربع قرن بر عراق حکومت کرد، به جرم ارتکاب جنایات علیه بشریت، به دار آویخته شده است. تلویزیون رسمی عراق صحنه هایی را نشان داده که در آن، صدام حسین به محل چوبه دار برده می شد. وی در حالی نشان داده می شود که یک پالتوی سیاه رنگ بر تن دارد و هنگامی که حلقه طناب به دور گردنش قرار داده می شود آرام به نظر می رسد.

چند مرد که بر صورتشان نقاب داشتند او را تا پای چوبه دار همراهی می کردند. تصاویری که بعداً پخش شد، جسد رییس جمهور سابق عراق را در کفن سفید نشان می داد.

مراسم اعدام

شاهدان می گویند هنگام اعدام صدام، اذان صبح در بغداد پخش می شد. گروهی اندک از عراقی ها، از جمله نماینده نوری المالکی، نخست وزیر، و یک روحانی اهل سنت، در پایگاهی بیرون منطقه موسوم به سبز گردهم آمده بودند.

هیچ خارجی در جریان اعدام حاضر نبود، ولی ماموران امنیتی آمریکا که صدام را از زندان آورده بودند، بیرون ساختمان محل اجرای حکم موضع گرفته بودند.

موفق الرباعی مشاور امنیت ملی عراق آن لحظات را اینگونه توصیف می کند: "وقتی او را تحویل گرفتیم، او را به اتاق اجرای حکم بردیم. در آنجا یک قاضی، بازرس کل، معاون وزیر دادگستری، معاون وزیر کشور و چند معاون دیگر حضور داشتند. وقتی او را به ما تحویل دادند، به دستش دستبند زده بودند، ولی قرآنی روی سینه داشت. صدام نشست و قاضی حکم اعدام را قرائت کرد. بعد صدام را به پای چوبه دار بردیم و او داشت شعار می داد. همین. او بسیار، بسیار شکسته شده بود." به گفته شاهدان، بعد از قرائت حکم، صدام قرآن را به کسی سپرد و گفت که آن را به یکی از دوستانش تحویل دهد.

سپس صدام که پیراهنی سفید و کت سیاه ضخیمی به تن داشت، در حالی که پاهایش به زمین کشیده می شد، بطرف چوبه دار هدایت شد. دستانش از پشت دستبند خورده بود و چند مامور نقابدار، دورش حلقه زده بودند.

ماموران اجرای حکم به صدام کیسه ای پارچه ای دادند تا برسرش بکشد و شاهد اعدام نباشد، اما او نپذیرفت، که به نوعی آخرین سرکشی پیش از مرگش بود.

شاهدان می گویند نه در گفتار و نه در کردارش نشانه ای از تاسف دیده نمی شد. در حالی که ماموران طناب دار را دور گردنش می انداختند، صدام شهادتین را گفت و بعد دریچه زیرای او باز شد. تمام این ماجرا بیشتر از چند دقیقه طول نکشید.

از بیم آن که حرف و حدیثی در مورد اعدام بر سرزبانها نیافتد، از اجرای اعدام صدام فیلمبرداری شد، ولی تلویزیون عراق لحظه مرگ صدام را تاکنون نشان نداده، ولی پیام آن صریح است: صدام حسین، مردی که بیش از دو دهه حاکم عراق بود، مرده است.

تلویزیون عراق همچنین تصاویری از نوری المالکی، نخست وزیر این کشور را نشان داد که در حال امضای حکم مرگ صدام است.

تلویزیون رسمی عراق در موقع اعلام خبر اعدام صدام، ضمن توصیف رییس جمهوری 69 ساله عراق به عنوان یک جانی، اعلام کرد که اعدام او بیانگر پایان یک دوره تاریک در تاریخ عراق است.

پیشتر، موفق الرباعی، مشاور امنیت ملی دولت عراق که شاهد به دار آویخته شدن رهبر سابق این کشور بوده، گفت صدام حسین پیش از بامداد به دار آویخته شده و اعدام او فیلمبرداری شده است. وی گفت صدام حسین با دستبند به محل دار آورده شد، نسخه ای از قرآن با خود داشت و آشفته بود. آقای الرباعی افزود صدام مقاومت نکرد اما حاضر نشد کیسه سیاه را بر روی سرش قرار دهد.

اعدام صدام در یک ساختمان قدیمی متعلق به وزارت دفاع عراق که هم اکنون تحت کنترل آمریکایی هاست، صورت گرفت.

در پی به دار آویخته شدن صدام، نیروهای آمریکایی در بغداد به حال آماده باش کامل درآمده اند.

گزارش می رسد که در برخی از نقاط شیعه نشین شهر، مردم به نشانه شادمانی اقدام به شلیک گلوله هوایی کرده اند اما شهر به طور کلی آرام گزارش شده است.

رسانه های عراقی ابتدا اعلام کرده بودند که دو تن از دیگر شخصیت های بلندپایه حکومت صدام نیز همراه او اعدام شده اند اما موفق الرباعی گفته است که تنها صدام اعدام شده است.

برزان التکریتی، برادر ناتنی صدام حسین و عواد البندر، از قضات سابق عراقی قرار است هفته آینده و پس از تعطیلات عید قربان اعدام شوند.

صدام و این دو نفر در اتهام صدور دستور قتل حدود یک صد و پنجاه شیعه عراقی در سال 1982 در روستای دجیل، مقصر شناخته شدند. تلویزیون عراق پس از اعلام خبر به دار آویخته شدن صدام به پخش سرودهای ملی پرداخت و سپس گوینده اعلام کرد: "صدام جنایتکار با چوبه دار اعدام شد." این تلویزیون همچنین تصاویری از شیعانی را نشان داد که اعدام صدام را جشن گرفته و در خیابان ها مشغول رقص بودند. رهبر سابق عراق در دادگاهی ویژه که بیش از یک سال ادامه داشت، به جرم "جنایت علیه بشریت" به اعدام با چوبه دار محکوم شد.

واکنش دختران صدام

افرادی که در اردن با دو دختر بزرگ صدام هستند، گفته اند آنها با اندوه و صبر خیر اعدام پدرشان را دریافت کردند. یکی از دوستان دو دختر صدام گفته است آنها وقتی دیدند پدرشان با شجاعت با اجرا کنندگان حکم اعدام خود روبرو شد، احساس غرور کردند. این دو دختر صدام در اردن در تبعید زندگی می کنند. همسران این دو دختر صدام ده سال قبل به دستور او کشته شدند. دو داماد صدام ابتدا به اردن پناهنده شده بودند اما پس از بازگشت به عراق، اعدام شدند. گفته می شود کوچک ترین دختر صدام و همسر او در قطر هستند. خبرگزاری رویتر پیشتر گزارش کرده بود که یکی از دختران صدام حسین تقاضا کرده که جسد پدرش در یمن دفن شود.

عدی و قصی، پسران صدام سه سال قبل توسط نیروهای آمریکایی کشته شدند.

"اعدام بی درنگ"

گفته می شود که مقامات آمریکایی مایل بودند که رهبر سابق عراق پس از سال نو مسیحی اعدام شود. اما نوری مالکی نخست وزیر عراق اصرار ورزید که اجرای حکم اعدام صدام حسین نباید تأخیر شود. آقای مالکی در گفتگو با مقامات آمریکایی در عراق، موافقت آنها را با اعدام صدام پیش از تعطیلات سال نو مسیحی جلب کرد.

گروه وکلای مدافع صدام حسین از قاضی دادگاهی در ایالات متحده درخواست کرده بودند که با تحویل رهبر سابق عراق از دست مأموران آمریکایی به مأموران عراقی مخالفت کند. به نظر وکلای مدافع صدام حسین، دادگاه او با موازین حقوقی درستی انجام نگرفته است. آنها قصد داشتند از اعدام رهبر سابق عراق جلوگیری کنند، اما قاضی آمریکایی تقاضای وکلای صدام حسین را نپذیرفت.

زمان و مکان به دار آویخته شدن صدام اعلام عمومی نشد، زیرا بیم می رفت که اعدام او به آشوب و نا امنی در کشور دامن بزند. محاکمه صدام در ۱۹ اکتبر ۲۰۰۵ شروع شد و حدود یک سال بعد با حکم اعدام او پایان یافت. این حکم در پنجم نوامبر اعلام شد و در ۲۶ دسامبر پس از ابرام نهایی به حالت قابل اجرا در آمد.

صدام حسین در زادگاهش به خاک سپرده شد

یکشنبه 10 دی ۱۳۸۵ - 31 دسامبر ۲۰۰۶

بی بی سی: صدام حسین رهبر سابق عراق که روز گذشته (شنبه 30 دسامبر) در بغداد به دار آویخته شد، در عوچه روستای زادگاهش در تکریت به خاک سپرده شد. گزارش شده است که در مراسم خاکسپاری صدام حسین در این شهر، حدود هفتصد تن از افراد قبیله ابوناصر و شماری از وابستگان او حضور داشتند. عدی و قصی پسران صدام حسین نیز که سال ۲۰۰۳ توسط نظامیان آمریکایی کشته شدند، در همین قبرستان به خاک سپرده شده اند. بستگان صدام حسین گفتند که او در وصیتنامه خود ابراز تمایل کرده که در عوچه یا رمادی دفن شود، و خانواده صدام به دلایل امنیتی شهر رمادی را ترجیح داده بودند. صدام حسین، به جرم "ارتکاب جنایت علیه بشریت"، به دار آویخته شد.

انتشار ویدئوی اعدام صدام

یک روز پس از اعدام رهبر سابق عراق، ویدئوی مراسم اعدام در برخی سایتهای اینترنتی منتشر شده است.

این تصاویر ویدیویی که ظاهراً به وسیله موبایل و به صورت غیر حرفه ای گرفته شده، ابتدا در برخی سایتهای اینترنتی و سپس به عنوان یک عنصر اصلی در چندین شبکه خبری پدیدار شد. این تصاویر تبادله سخنان طعنه آمیز میان رهبر پیشین عراق و کسانی را نشان می دهد که در برابر او در محل اجرای اعدام حاضرند اما چهره آنها دیده نمی شود. یک نفر از حاضران مراسم خطاب به صدام فریاد می زند: "مستقیم به طرف جهنم!"; دیگری مقتدا صدر، روحانی بنیادگرای شیعه را ستایش می کند.

صدام حسین در حال پاسخ دادن به طعنه های آنان نشان داده می شود که مجریان اعدام را بی بهره از شجاعت یک عرب می خواند و در همین حال شهادتین (لا اله الا اله و محمداً رسول الله) می خواند.

در این هنگام، تخته اعدام ناگهان از زیر پای صدام کنار زده می شود او از ریسمانی آویزان می شود. یک تن از شاهدان مراسم اعدام پیشتر به بی بی سی گفته بود که صدای شکستن گردن صدام حسین را شنیده است.

شبکه های خبری، از جمله تلویزیون الجزیره و چندین شبکه آمریکایی، فشرده این ویدئو را پخش کرده اند که لحظه کوتاه آویخته شدن صدام حسین از طناب دار را نشان می دهد. این ویدئو معشوش به احتمال زیاد توسط یک تلفن همراه گرفته شده است. اما معلوم نیست که چه کسی این تصاویر را برداشته و آیا پخش این ویدئو نتیجه یک تصمیم رسمی بوده است یا خیر.

'تاریک'

تلویزیون دولتی عراق در هنگام اعلام خبر اعدام صدام، ضمن توصیف رهبر ۶۹ ساله عراق به عنوان یک "حاجی"، اعلام کرد که اعدام او بیانگر "پایان یک دوره تاریک در تاریخ عراق" است. موسی فرج از بستگان رهبر سابق عراق به خبرگزاری فرانسه (AFP) گفت: "جسد صدام حسین، ساعت چهار صبح به وقت محلی (1 صبح به وقت گرینویچ)، در محلی که خود او در زمان حکومتش ساخته بود، در مرکز عوجه به خاک سپرده شد".

تصاویر صدام حسین در حالی که در کفن پیچیده شده بود، از تلویزیونهای سراسر جهان نشان داده شد. یک فیلم ویدئویی که از سوی دولت عراق منتشر شده، آخرین لحظات زندگی صدام حسین را نشان می دهد که از پذیرفتن سرپوش سیاه از مردان نقابداری که مامور به دار آویختن او هستند، خودداری می کند.

صدام حسین در این ویدئو، پیراهن سفید و بالاپوش ضخیم سیاه رنگی به تن دارد و دستانش از پشت بسته است.

مقامات عراقی حاضر در صحنه اعدام گفته اند که او نسخه ای از قرآن را به همراه داشت که پیش از رفتن به پای چوبه دار، آن را به کسی سپرد تا به دوستانش تحویل دهد. اعدام صدام حسین، در محوطه سازمان اطلاعات ارتش عراق صورت گرفت، جایی که به گفته مقامات عراقی، شاهد اعدام شماری از مخالفان صدام، توسط رژیم سابق عراق بوده است.

ادامه خشونت‌های فرقه ای

جان سیمپسون خبرنگار بی بی سی که در بغداد به سر می برد، می گوید دولت عراق، نگران امکان تبدیل شدن آرامگاه صدام حسین به یک زیارتگاه سیاسی نخواهد بود. به گفته خبرنگار بی بی سی، مقامات عراقی معتقدند که نفوذ عملی صدام حسین در این کشور، با اعدام او کاملاً پایان یافته است. اما پس از اعدام صدام حسین، روز گذشته (شنبه) خشونت‌های فرقه در عراق ادامه یافت و دست کم هفتاد تن، در یک سلسله انفجار جان خود را از دست دادند و حدود 150 نفر دیگر زخمی شدند. بدترین انفجار در یک محله شیعه نشین بغداد روی داد که به کشته شدن 37 تن انجامید. 31 تن دیگر نیز، در شهر کوفه در اثر انفجار در یک مینی بوس کشته شدند. گزارش شده است که مردم خشمگین، مردی را که اندکی پیش از انفجار، از مینی بوس پایین پریده بود کشتند.

همزمان با آغاز سال نو میلادی، تعداد سربازان کشته شده آمریکایی در عراق به 3000 تن رسید.

دوشنبه 11 دی ۱۳۸۵ - 1 ژانویه ۲۰۰۷

به گزارش خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) به نقل از پایگاه اینترنتی الجزیره، از آغاز ماه مارس 2003 تاکنون، 3000 هزار سرباز آمریکایی در عراق کشته شده‌اند.

این در حالی است که آمریکایی‌ها معتقدند بعد از اعدام صدام خشونت‌ها در عراق افزایش می‌یابد. از سوی دیگر، اتحادیه‌ی بین‌المللی روزنامه‌نگاران، سال 2006 را بدترین و سخت‌ترین سال برای روزنامه‌نگاران دانست.

بر اساس این گزارش، عراق نیز به عنوان خطرناک‌ترین مکان برای رسانه‌ها و روزنامه‌نگاران معرفی شده است.

سازمان خبرنگاران بدون مرز نیز اعلام کرد: تعداد روزنامه‌نگاران کشته شده در سال 2006 به 81 تن رسید و 56 روزنامه‌نگار نیز در عراق و نوار غزه ربوده شدند.

عراق برای چهارمین سال پی در پی در صدر فهرست خطرناک‌ترین کشور برای روزنامه‌نگاران و اهالی رسانه معرفی شد.

بر اساس این گزارش‌ها، تعداد روزنامه‌نگاران کشته شده در عراق از آغاز جنگ آمریکا علیه این کشور به حدود 170 تن رسیده است که 19 تن از آنها بر اثر حملات ارتش آمریکا جان باختند.

همچنین فیلیپین نیز به عنوان دومین کشور که بدترین شرایط را برای فعالیت روزنامه‌نگاران دارد معرفی شده است.

تحلیل اوضاع ایران و عراق در رسانه های جمعی

روزنامه های تهران، 11 دی ماه
دوشنبه 11 دی ۱۳۸۵ - 1 ژانویه ۲۰۰۷

روزنامه های دوشنبه تهران که بیش تر آن ها بعد از سه روز منتشر شده اند، عنوان های اصلی خود را به خبری اختصاص داده اند که در دو روز گذشته در صدر گزارش های جهانی بوده است. اعدام صدام حسین دیکتاتور سابق عراق با عکس هایی از لحظه به دار آویختن وی که زینت بخش صفحات اول روزنامه هائی است که در مقالات خود هم این حادثه را از زوایای مختلف بررسی کرده اند.

زودهنگام

عنوان غیرمتعارف " صدام به جهنم رفت، دنیا در انتظار نوبت بوش " که کیهان برای تیتراژ اول خود برگزیده به نقل از محافل خبری دنیا آورده شده . بدون آن که منبع آن قید شده باشد. اعتماد ملی در تیتراژ نخست خود با عنوان رازهای دیکتاتور به گور رفت، همان مضمونی را به کار برده که ایران روزنامه خبرگزاری جمهوری اسلامی از آن به عنوان "اعدام زودهنگام" یاد کرده است. اعتماد ملی در مقاله ای اعتراض کرده که صدام در حالی اعدام شد که تنها یک مورد از جنایات وی، یا همان جنایت الدجیل، بررسی شده بود. ناتمام ماندن روند رسیدگی به اتهامات صدام این ابهام را به وجود آورده است که چه کسانی با تعجیل در اعدام او باعث شدند تا ابعاد مکتوم و پنهان جنایات وی برای همیشه دفن شود؟

رسالت در سرمقاله خود با تاکید بر این که اعدام صدام زودهنگام بود نوشته اگر صدام در خصوص تحمیل جنگ علیه ایران مورد مواخذه قرار می گرفت طبعاً بسیاری از حقایق روشن می شد و مسئولیتهای آمریکا به عنوان حامی و مشوق اصلی صدام برملا می شد. کیهان در سرمقاله خود نوشته صدام حسین مطیع آمریکا بود اما کمی بعد سرکشی کرد و بنای ناسازگاری گذاشت و منافع آمریکا را به خطر انداخت. آن ها هم سبیل جناب دیکتاتور را دود دادند بی آنکه انبوه اطلاعات او از همراهی آمریکا و اروپا در جنایات وی برملا شود.

بیش بینی ها

کارگزاران بیش بینی کرده که مرگ صدام در کوتاه مدت وضع امنیتی عراق را بدتر می سازد، اما در آینده این امید بسیار پررنگ است که با حذف صدام مردم عراق روزهای بهتری داشته باشند و درگیری ها روزه روز محدودتر شود.

به نظر این روزنامه زاویه مهم دیگر از این رخداد آن جاست که صدام اولین دیکتاتور در خاورمیانه بود که به این حد از خواری و ذلت کشیده شد، به دار مکافات آویخته شد و همه اینها جلوی چشم ملت رنج دیده اش رخ داد.

علی صالح آبادی در سرمقاله همبستگی نوشته اعدام دیگر مقامات کلیدی سابق عراق در روزهای آینده، یعنی ها را بیش تر از اعدام صدام مایوس و منفعل خواهد کرد. به اعتماد سردبیر همبستگی ایرانیان و کویتی ها به دلیل خسارات مالی و جانی ناشی از جنگ که این دیکتاتور خون آشام برای مردمان این دو کشور به بار آورد، از اعدام دیکتاتور بغداد اگر بیش تر از عراقی ها خوشحال نباشند، کمتر از آن ها نیستند.

توصیف ها

سرمایه در گزارش خود یادآوری کرده که صدام سومین دیکتاتوری است که در ماه دسامبر پس از پینوشه، دیکتاتور سابق شیلی و نیازاف، دیکتاتور ترکمنستان از صحنه روزگار حذف شدند. رضا حجسته رحیمی در مقاله ای در اعتماد ملی نوشته صدام یک دیکتاتور بود. او در پای چوب دار، سخنانی را مطرح کرد که چندان قابل فهم و تحلیل نبودند. او از دشمنان عراق نام می برد درحالی که خود، دشمن اصلی مردم عراق بود.

نویسنده مقاله اعتماد ملی تاکید کرده که رفتار یک دیکتاتور نه بر مبنای عقل که برپایه دل خواسته های توهم آلود اوست و از همین روست که صدام با منطقی متصف به خود درپای چوبه دار نیز چنان سخن می گفت که گویی هنوز رئیس جمهور مردمان عراق است. صدام درهنگام مرگ از یک سو اسیردر دستان مردمی بود که سالها بر آنها حکومت می کرد و از سوی دیگر، اسیر شخصیتی ساخته و پرداخته سال ها دیکتاتوری.

محمود صدری در سرمقاله دنیای اقتصاد اظهار نظر کرده که حمله نظامی تحت رهبری آمریکا به عراق در مقدمه فروکش کردن جنبش مسلحانه فلسطینی ها و گرایش ناگزیر آنها به مذاکراتی بود که تاکنون نتیجه ای نداشته به همین جهت گروه هائی، رهبران عرب را بابت تنها گذاشتن عراق در برابر تهاجم آمریکا سرزنش می کنند و معتقدند که آن ها عرب را در برابر عرب خوار و خفیف کردند و موازنه قوای منطقه ای را به نفع ایران و ترکیه به هم زدند.

روزنامه های تهران: 9 دیماه

شنبه 9 دی ۱۳۸۵ - 30 دسامبر ۲۰۰۶

بی بی سی: روزنامه های اولین روز هفته تهران در عنوان های اصلی خود در ادامه واکنش های هفته گذشته درباره قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل علیه فعالیت های هسته ای ایران، از زبان افراد مختلف و بعضی رسانه های خارجی نوشته اند که این قطعنامه ارزش ندارد.

این روزنامه ها ضمن کم اهمیت دادن به صدور حکم قطعی اعدام صدام حسین دیکتاتور سابق عراق، پیام رهبر جمهوری اسلامی به مناسبت موسم برپائی مناسک حج، درگذشت وزیر دادگستری و رد

مصوبه مجلس درباره لغو تصمیم دولت در مورد ساعت کار بانک ها را با اهمیت دانسته و در صفحات اول خود نقل کرده اند.

از آن جایی که امروز بین دو روز تعطیل رسمی فرار گرفته، اکثر روزنامه های تهران منتشر نشده اند. تنها روزنامه های دولتی و وابسته به بودجه عمومی هستند که انتشار عادی خود را ادامه داده اند و روزنامه های متعلق به بخش خصوصی و مستقل اولین شماره این هفته خود را روز دوشنبه منتشر خواهند کرد. عکس های بیشتر این روزنامه ها را تصاویر زیبایی از برف به خود اختصاص داده که در چند روز گذشته سراسر کشور را پوشانده بود اما به نوشته **اطلاعات** اعلام شده است که در سه روز آینده هوا آفتابی خواهد بود. **کیهان** با عنوان برف کولاک کرد همین خیر را بالای صفحه اول خود تکرار کرده است.

روزنامه **کیهان** گزارشی از مقالات و اظهارنظرهای رسانه های مختلف جهان گرد آورده که تحلیل هائی علیه قطعنامه شورای امنیت و تاکید بر قدرت جمهوری اسلامی دارند. در بخشی از گزارش **کیهان** از قول کارشناسان نظامی آمریکائی نوشته شده آمریکا باید از هر حرکت نظامی علیه ایران پرهیز کند چون اقتصاد جهان به هم می ریزد.

روزنامه **ایران** در صدر اخبار خود نوشته در پایان هفته ای که شورای امنیت سازمان ملل قطعنامه تحریم های جدید هسته ای و موشکی را علیه ایران صادر کرد، برخی از مقام های غربی و بین المللی به طور تلویحی خواستار در پیش گرفتن «سیاست گفت و گو با ایران، نه استراتژی تهدید» شدند. گزارشگر **کیهان** بدون اشاره به کشور و مقام خاصی نوشته زمزمه "مذاکره با ایران" در حالی در محافل خبری انتشار یافت که مقام های هسته ای و نهادهای تصمیم گیر ایرانی نیز در طول هفته گذشته به روشی اصولی اما با باز گذاشتن شانس تفاهم و مذاکره به قطعنامه شورای امنیت پاسخ گفتند. روزنامه **اطلاعات** در خبری به نقل از رییس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی ایران نوشته درخواست هایی از اروپا برای گفت و گو از طریق چندین کانال دیپلماتیک به دست ما رسیده است و شورای عالی امنیت ملی این درخواست ها را بررسی می کند.

روزنامه **رسالت** در گزارشی نوشته مدیر کل آژانس بین المللی انرژی اتمی هم خواستار توافق متقابل برای رسیدن به یک راه حل طولانی مدت درباره موضوع هسته ای ایران شده است. **جمهوری اسلامی** برای نشان دادن ناکارآمد بودن قطعنامه ۱۷۳۷ شورای امنیت از گفته های دکتر اکبر اعتماد اولین رئیس سازمان انرژی اتمی ایران نقل کرده که در مصاحبه با بی بی سی گفته است این قطعنامه به سه دلیل نمی تواند جلوی پیشرفت برنامه هسته ای ایران را بگیرد. اول آنکه مرز میان تجهیزات و فناوری ها با توجه به مصارف مختلفی که در صنایع دارند مشخص نیست، دوم آنکه کشورهائی وجود دارند که به تصمیم های شورای امنیت سازمان ملل اعتنا نمی کنند و سوم آنکه ایران می تواند تجهیزات مورد نیاز خود را از بازار سیاه تهیه نماید و برنامه های هسته ای خود را ادامه دهد.

دو روز بعد از آن که مجلس با تشکیل جلسه فوق العاده ای ساعت کار بانک های کشور را به جای سابق خود برگرداند، **ایران** روزنامه دولت در صدر اخبار خود نوشته شورای نگهبان قانون اساسی، با استناد به اصلی از قانون اساسی که قوا را از دخالت کردن در وظایف همدیگر منع می کند مصوبه مجلس را رد کرد.

روزنامه **ایران** یادآوری کرده که ساعت شروع فعالیت بانک ها با مصوبه دولت از اول مهرماه برای دوره ای آزمایشی و سه ماهه، ۹ صبح اعلام شد که با اظهارنظرهای مختلف کارشناسان، نمایندگان مجلس و فعالان عرصه بانکی کشور رو به رو شد در همین حال شماری از نمایندگان مجلس ضمن این که در نامه ای به رئیس جمهور، تقاضای بازگشت ساعات کار بانک ها را مطرح کردند، طرحی دوفوریتی را به همین منظور در دستور کار قرار دادند.

ایران بدون اشاره به این که تصمیم دولت تمام کشور را در بر می گرفت و بعد از آشکار شدن مشکلات آن، محدوده عملش به تهران منحصر گردید نوشته که این مصوبه فقط برای تهران بوده است و در ضمن نوشته چند ساعت قبل از تصمیم گیری مجلس، نمایندگان وزارت کشور، پلیس راهنمایی و رانندگی در هیأت دولت گزارشی را از تأثیر مثبت دوره سه ماهه اجرای طرح دولت دادند که نشان می داد این طرح در کاهش ترافیک صبحگاهی تهران موثر بوده است.

روزنامه **ایران** از مصوبه ای در هیأت دولت خبر داده که بر اساس آن دانشگاه های خواجه نصیر، علامه طباطبائی و تربیت معلم تهران در هم ادغام می شوند.

وزیر علوم به نوشته روزنامه **ایران** در توجیه تصمیم دولت گفته این دانشگاه ها شعبه ها و واحدهای متعدد و پراکنده دارند به عنوان مثال، دانشگاه های علامه و خواجه نصیر بیش از ۳۰ شعبه و مرکز جدا در تهران دارند و خوابگاه های آنها نیز در سطح شهر پراکنده است، بنابراین سرویس دهی در این دانشگاه ها با مشکلات زیادی روبرو است.

نگاهی بر راهبرد نوین رجال شیعه عراق

دوشنبه 11 دی ۱۳۸۵ - 1 ژانویه ۲۰۰۷

محمد نوری

ایران: درعراقی که «خشونت» به دشمن اصلی زندگی تبدیل شده است، لاجرم کارنامه گروه ها و قدرت ها نیز باید با عیار بردباری و پایداری آنان در برابر عفریت خشونت ارزیابی شود. اگر مسأله امروز و هر روز

مردم زخم خورده عراق، حفظ گوهر زیستن در توفان مرگ است، پس مسأله دنیای سیاست نیز نباید و نمی تواند جز این باشد که چه کسی هزینه مبارزه با دشمن خشونت را به جان خریده است، چه جریانی راه و اندیشه خویش را از قافله خشونت و خشونت ورزان جداساخته است و کدامین جناح از این آبخور خون و خشونت سود می برد؟ در بازار سیاست اکنون عراق، عیار و معیاری دقیق تر از این پرسش ها برای سنجش راستی و صلاحیت مدعیان صلح و آزادی نمی توان یافت.

دست شستن از همه چیز به بهای زنده ماندن عراق
پدیده حیرت انگیز دوران امروز این است که عراقی ها تاکنون برای حفظ نظام نوینی که با گریز از چنگ دیکتاتوری برپا کرده اند، نزدیک به ده ها هزار قربانی تقدیم کرده و هر روز چندین تن به این جرگه افزوده می شود.

در این آمار، سهم بزرگ را، شیعیان دارند. حسب قراین و شواهد، رقم قربانیان شیعه در این دوران خونین گذار، بسی فراتر از میزان کشته شدگان عصر دیکتاتوری بعثی ها است. آنچه پیداست، درکی تاریخی از سرگذشت سیاه عراق در سه دهه دیکتاتوری، رهبران شیعه عراق را به طراحی سخت ترین الگوی مقاومت و پذیرش سنگین ترین رسالت کشانده است. اینک عراق نوین، دوران جانگناه گذار را با تکیه بر نجیب ترین جریان سیاسی خویش سپری می کند.

برنامه راهبردی شیعیان در این مرحله، عبور دادن جامعه ای غوطه ور در تعصبات طایفه ای و عصیبت های نژادی، به جامعه ای مدارا طلب و بردبار در عرصه همزیستی سیاسی است. نگاهی از سرانصاف به ۳ سال کارنامه سیاسی گروه ها و رهبران شیعه در نزاع خونین عراق، به وضوح این واقعیت را آشکار می کند که آنها در مسیر این تحول و انتقال جامعه عراق از نظم و ساختاری استبداد زده به نظامی دموکراتیک، همه دشواری ها را بر خود هموار کرده اند. گویی پیمان نانوشته ای براجتماع شیعیان حکمفرما است که همه چیز، مال، جان و فرزند، باید فدا شود تا عراق شاهد و گمشده خود، صلح و آزادی را در آغوش گیرد. معنای دیگر این تفکر می تواند چنین تعبیر شود که: جامعه شیعه پیشمرگ شود تا عراق بار دیگر به دام دیکتاتوری گرفتار نشود.

به نظر می آید، تابلوی حرکت رهبران شیعه در این برهه، يك «بینش تاریخی» بر این پایه است که هر چند نظام دیکتاتوری بعث سقوط کرده اما هنوز ساختارها، مناسبات و اندیشه هایی که آن نظام استبدادی را به بار آورد، پابرجاست و بر انداختن این ساختار سخت جان، مجاهدتی بزرگتر از انتفاضه دهه های ۸۰ و ۹۰ می طلبد. بدون تردید هیچ عنصر دیگری غیر از این بینش سیاسی قادر نبود در پیکره سیاسی شیعیان عراق روح «مقاومت تا پای مرگ» را بدمد و آنها را به این درجه از انعطاف و مدارا در برابر طیف نامهربانی ها و کینه توزی ها و صیوری در برابر خشونت ورزی ها وادار کند.

کارنامه کامیاب رجال شیعه

این گفته ها، پیش درآمدی بودند تا بر آخرین موقعیت جبهه سیاسی شیعه و نیز تازه ترین طرحها و تدابیری که رهبران و مراجع پرآوازه آنان در پیش گرفته اند نگاه اندازیم. این مرور و تأمل از آن حیث ضروری است که شیعیان در کانون تحولات سیاسی عراق قرار گرفته اند و هر تصمیم رجال شیعه تبعاتی تعیین کننده در فرایند وقایع دارد. محوریت نقش شیعه فقط ناشی از این نیست که آنان اکثریت جمعیت و اکثریت پارلمان را در اختیار دارند، یا آنکه دولت و دستگاه دیوانسالاری در اختیار آنان است، بلکه نگاهها از آن روبه اراده رجال سیاسی شیعه دوخته شده که آنان با انتخاب های سخت و گزینه های بس مهم روبرو هستند. و از همین منظر است که حتی رقبای و بدخواهان این جریان در محافل غربی و عربی، از نقش این گروه به عنوان کلید ثبات عراق یاد می کنند و می گویند راه سیاست آینده این سرزمین از اراده و تصمیم رهبران شیعه می گذرد.

از همین روست که با گذشت حدود ۳ سال از قرار گرفتن نمایندگان شیعه در متن سیاست و دیپلماسی بغداد دوستان این جناح در کارنامه آن به چشم تحسین و مخالفتش به دیده رشک و حسادت نگریسته اند. به باور بیشتر ناظران سیاسی عراق، جناح شیعه در میدان سخت و ملتهب عراق بسیار کم اشتباه ظاهر شده است و در قیاس با گروههایی که نوسانی شدید از خصومت تا رفاقت با غرب را پیشه کرده اند، رفتار احزاب شیعه نماد اعتدال ورزی و عقلانیت بوده است. آنها در عین حفظ خطوط و حدود تفکر سیاسی خویش، مناسباتی مبتنی بر حفظ منافع و مصالح ملی عراق، با جریانهای داخلی و بین المللی پیشه کرده اند. آرزوی حریفان شیعه این بود که توان این جریان در توفان تندروی و ستیزه جویی با رقبای داخل و خارج کاهش یافته و به زعم آنان، جبهه شیعه از درون دچار تلاشی شود. اما نهاد رهبری شیعه بر طریقی گام نهاد که مراجع دینی آن را ترسیم کردند، از جمله اصول گره گشای این تفکر، این بود که از بدو تأسیس حکومت نوین، محور و مدار امور را، رأی و خواست مردم قرار داد و در تداوم این سیاست اعلام کرد آیین مروت با دوستان و مدارا با دشمنان را پیشه خواهد کرد. رهاورد این مجموعه تاکتیک ها و استراتژی ها، رهبری برتری بلامنازع احزاب شیعه در میدان رقابت، ناکارآمد شدن سلاح تفرقه و جلب اعتماد بی سابقه مردم و نخبگان داخل و خارج عراق بود.

برنامه راهبردی عبور از بحران

اما اکنون در فصلی دیگر، جبهه سیاسی شیعه با شرایط تازه و انتخاباتی مهم روبرو است. درقبال این انتخاب ها، راهبردی تازه از سوی بزرگان شیعه در نشست نجف به امضا رسید، در این مجموعه که از آن می توان به عنوان مانیفست شیعیان برای عبور از شرایط بحرانی امروز یاد کرد، هم فهرست چالشهای درونی ائتلاف شیعیان و هم تهدیدات درونی حاکمیت عراق مطرح و چاره جویی شده است.

آنچه از مباحث این نشست استنباط می شود، این که جبهه سیاسی شیعیان در سومین سال تجربه دولت داری خود در حلقه ای از فشارها، رقابت ها و خصومت های بازیگران داخلی و خارجی احاطه شده است. وضعیت سیاسی اکنون جریان شیعه، يك وضعیت استثنایی و غیر قابل قیاس باکل ادوار تاریخ عراق است.

شاید بتوان مختصات این شرایط سخت را چنین ترسیم کرد: بدنه اجتماعی و آحاد جمعیت غیرنظامی شیعه، آماج بیرحمانه ترین حملات شبکه خشونت گران واقع شده است. بدنه مبارزاتی و شبه نظامی آن که در دو قالب جیش المهدی - به رهبری مقتدی صدر - و نهاد پلیس و نیروهای حافظ نظم سازمان یافته اند هم از سوی ارتش آمریکا و انگلیس و هم از سوی جوخه های خشونت و ترور مورد تهاجم است. و بالاخره پیکره سیاسی جریان شیعه که سه طیف بزرگ - حزب الدعوه، مجلس اعلا و گروه صدیون - را در ائتلافی نیرومند گردآورده است با دو وظیفه سنگین: حفظ ائتلاف لرزان حکومت مرکزی در بغداد و حفظ انسجام احزاب شیعه در جنوب از يك سو و رقابت با حریفان سرسخت داخلی و منطقه ای از سوی دیگر روبرو است. همین شرایط موجب شد بزرگان شیعه و در رأس آن مرجع با نفوذ و مقتدر این جریان - آیت الله سیستانی - کادر سیاسی این ائتلاف را به شور و نشستی عاجل در نجف فراخوانند.

فعالان سیاسی شیعه در حالی به توصیه های رهبر خویش گوش سپردند که مناطق و محلات شیعه نشین با سیل تازه خشونت، رنگی از تراژدی نسل کشی به خود گرفته است و تحمل موج ویرانگر شیعه کشی بسیار سخت و سنگین است. رجال سیاسی شیعه بیشتر خبر یافته بودند که شبکه خشونتگران به سازوبرگ جدیدی از جانب حریفان منطقه ای شیعه و برخی دولت های عربی تجهیز شده اند و برای ساقط کردن دولت شیعه این بار ائتلافی بس وسیع تر از جناح بندی گذشته شکل گرفته است. ائتلافی که در يك سوی آن دولت های محافظه کار و متعصب عرب و در سوی دیگر برخی از طرف های به اصطلاح دوستان غربی بغداد قرار گرفته اند و همین ائتلاف نامیمون است که مجوز روش های جدید انسان کشی و آدم ربایی در مناطق و مقرهای شیعیان را صادر می کند و در همان حال، حلقه متحدان غیر شیعه دولت مالکی را به گشودن جبهه معارضا فرامی خواند.

مجموعه این رخدادها يك پیام واحد را به رجال سیاسی شیعه منتقل کرد که، موقعیت برتر شیعیان و موفقیت های آنان در عبور از آزمون خشونت های خیابانی و رقابت های سرکش سیاسی، برای حریفان داخل و خارج غیر قابل تحمل شده است. به هر حال، نشست بزرگان شیعه در نجف راهبردی تازه برای دوره جدید حیات سیاسی این جریان ارائه کرد که اساس آن نگهداری و حراست از خط مشی مدارا و پرهیز از خشونت و بازی ویرانگر برادر کشی و جنگ طایفه ای است.

سیاستگذاران شیعه در این راهبردی برای حفظ انسجام درون ائتلاف شیعه و دور کردن آفت اختلافی که در کمین نشست است، خواهان بازگشت دوباره گروه مقتدی صدر به حلقه دولت مالکی شدند. خبرهای فردای نشست حاکی از این بود که این تدبیر شیوخ شیعه مؤثر افتاده و طیف مقتدی صدر، این روحانی منتقد با پیوستن مجدد حامیانش به دولت عراق موافقت کرده است.

برای گسستن رشته دوم ترفندهایی که آهنگ يك کودتای خزنده را علیه دولت مستقر شیعه دارد، میهمانان نشست نجف به دو پاره از آرای مرجع نافذشان تمسك جستند، آیت الله سیستانی در توصیه ای که جایگاه يك فتوای شرعی را پیدا کرده صراحت اعلام کرد تضعیف دولت مالکی در وضعیت کنونی عین تضعیف کشور است و حلقه تکمیلی سیاست فوق آن بود که سیاستگذار شیعیان دسته بندی های تازه سیاسی با عناوین تندرو و میانه رو را که می رفت حتی در صفوف احزاب شیعه نیز رخنه ایجاد کند مردود شمرد. اگر بخش نخست راهبرد رهبری شیعه برای حمایت از مالکی، کانون های اپوزیسیونی را در آرزوی براندازی نخستین نهاد حکومت مستقر شیعه ناکام می گذارد، بخش دوم این تدبیر، بی گمان، حفره های تازه شکاف سیاسی در پیکره احزاب شیعه را بست.